

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Appologetica declaratio Wymphelingij in libellum suum de integritate

Wimpfeling, Jakob

[Straßburg], [ca. 1505]

VD16 W 3342

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-373557](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-373557)

dum viuū & in humanis nūc inoētissime agentē sed &
vita defunctū. scriptis suis luculētissimis si opus fuerit de
fendēt tutabūturq;. Tu foelix esto; virulētorū morsus nō
te cōturbēt; sed fac q̄d facis; deū dilige; Argētinae cursim
ex gēdibus nostris Pridie kalēn, Augusti Anno; M. D. V.

Apologetica declaratio wym phelingij in libellū suū;
de Integritate; An. S. Augustinus fuerit monachus

Quididissimā purissimāq;

dei matrem in originali macula conceptā opī
nātes / sustinet & fouet ecclesia / nec eos q̄ con
trarium pie sentiunt in hunc usq; diem damna
uit; adeo sacrosanctē sedi apostolicē utraq; opi
nio tolerabilis visa est / Et qui in maximā ecclesiastici sta
tus perniciem fallacissime scripserūt; atq; heu impressum
iri curauerūt / decimas ab eis qui p̄gelatis dare astringun
tur / passim ut lubet; in pios usus prestari cōuertiq; posse;
nosq; nescire; deus ne an cacademō decem precepta sanx
erit; scortumq; centū sese monachis sacrilege substernens
longe minus peccare / quam si vni soli coniugato pareat;
Hi in quā impune absq; odio & infamia triumphant; Ego
vero cum nuper ingeniosum & nobilem adolescentem /
ad castitatē & sacre pagine studium incitatus / neq; con
tra fidem / neq; contra bonos mores; sed pro cristiane reli
gionis amplificatiōe sincerissime scripsissem Augustinū
illustrem episcopum non monachū (precipue non men
dicantem) fuisse; nonnullis venerandis fratribus humes
rus a iunctura cecidit qui ut audio circumstrepunt / con
ueniunt / murmurant / chartas reuoluunt; arma querunt
minis terrent / probris afficiūt / Contra quos graue est mi
hi & soli p̄serum seni ac multis infirmitatibus obruto ini
re certamen / O si dar etur Augustino patrono meo red
A ij

re in has miserasterras; ille mihi contra tot ordinum inu-
Introducitur
augustinus
loquens.

Ixxxii. di.
legitur.

Theologie
studium lan-
guet etiam
apud non-
nullos mo-
nachos qui
in obscenif-
simis poe-
tis delectantur

De zeloti-
pia quorū-
dam theo-
logorum.

meros fratres / solus opem ferre posset / Dicitur ad illos
ipsum arbitror Monachus non fui: presertim non similis
vestrum / nec vos similes mei / Ingeniū / mores / studium /
Vita: & omnis conuersatio longe discrepant Ego post in-
gressum religionis scilicet cristiane; id est postquam tris-
cesimo Anno baptisatus: Cuculla id est veste illa que fas-
cro fonte iam renatis imponitur Indutus sum / Mundum
delicias & opes contemnere cepi / frugalitatē dilexi / here-
siarchas vici / Foemina intra domū meam nulla penitus
unquam cōuersata est / Nec germana quidem foror / nec
patruī / aut patris filie / Non quod de sorore & neptibus me-
cum cōmorantibus ulla nasci potuerit mali suspitio. Sed
quoniam ille sine alijs feminis esse non poterant / quin ad
eas alie a foris intrarent / de quibus offendiculū aut scan-
dalū infirmioribus nasci potuisset / Sic diceret (ut reor) Au-
gustinus quem cur a monachatu liberū scripserim id cau-
se est. Consideraui nempe cum dolore theologie studiū
etate nostra refriguisse / nō solum apud seculares / verum
etiam apud monachos & fratres / quod & duo prestan-
tes duorum ordinum prouinciales / & nōnulli quoque sa-
crarum litterarū magistri religiosi / apud me grauiter las-
mentati sunt / Immo ego ipse vidi in quodam gymnasio
multos diuersorum ordinū: etiam mendicantiū fratres /
publicas frequentassēlectiones: Tum spurcissimorū poe-
tarum: Tum quarundam decretaliū / que potius ad que-
stum / ad lites / ad prebendas / mercaturam / ac prophanas
causas / quam ad deuotionem & vitam contemplatiuam
famulantur: Ex omnibus his fratribus unum solum heu-
vidi diuine sapientie palestram visitasse / quid si dicerem
a medicatē suo in zenobio instituta publicitus esse lecta:
Et si sunt: vel seculares vel religiosi / qui sacras litteras les-
gunt / quandoque affectione in doctrinam alicuius priuata
quādoque amore in ordinē suum. ducunt adeo ut qui scō-

rum diligunt / thome scripta reiciāt / q̄ thomā colūt / scoti
& suorum sententias pro nihilo ducāt / Corripiebat pau-
lus Corinthios inter se contententes / & ex baptistarum
suorum primatu & preminētia gloriantes / cum dicerēt,
Ego sum pauli ; Ego aut̄ appollo : Ego vero cephe : Ego
autem cristi : Si paulus rediret / Nonne dicere posset / Cur
ita boni theologi dissentitis : Cur ille se scotistam / cur ille
thomistam gloriatur : Nōne una & eadem est theologia /
Nonne idem auctor / idem obiectū / idem finis theologie
cristus : Vtebatur Conradus Sommerhardus theologus
secularis absolutissim⁹ isto dictorio / quo dicere solebat ec-
clesiam turbari / rationibus S. thome / formalitatibus sco-
ti / & cōnotaciōibus occam. Diceret (credo) diuinus Pau-
lus. Vbi pax & charitas foueri debuerat illic (ut video)
sunt scysmata : sunt faciōes. sūt bella fere intestina. quis
prohibet hunc uel illum theologum peculiarius obserua-
ri sed non usq̄ ad diuisionē animorum. ad lites. ad discor-
diam. ad simultatē : Referunt multi fide dignissimi viri :
& luce meridiana clarius est : huiuscemodi professionū di-
uersitatem inuidie & odij fomitem ministrasse : ut contra
pbatissimū cōsūmatissimūq̄ theologū Georgiū zingel
libelli olim famosi spargerentur. Has ego faciōes & per-
niciosissimas in gymnasijs altricationes si non prorsus ex-
tingui aliqua saltem ex parte diminui posse sperabam /
Si nunc ammodo sacratissima illustrissimi principis Au-
gustini volumina legerentur / que ex Ioannis Ammorba-
chij officina statim (si deus uolet) sceliciter prodibunt / Ex
quibus cognoscent lectores thomā & scotum magnam
suorum librorū partem abstraxisse / Immo ut bonauen-
ture uerbis utar / pauca aut nulla ponūt theologi in libris
suis / quin illa reperias in libris augustini / Quis em̄ meli-
us naturam temporis / & materie describit / quā augusti-
nus : in libris cōfessionū / Quis melius exitus formarū &
propaginem rerum quā augustinus super genesis ad lic

i. Corin. i.

Conradus
Sommerhar-
dus.

Georgius
zyngel.

A iij

teram: Quis melius scripsit de deo / quam augustinus in libro de trinitate; Quis melius de anima quam augustinus in libris de anime quantitate & immortalitate; Quis melius naturam creationis mundi quam augustinus de ciuitate dei. Cuius nobilissimos & prestantissimos christianeque fidei utilissimos libros speraueram studiosius decepto lectum iri / ab uniuersis sacrarum litterarum amatoribus: si illustris & christianus episcopus / non obscurus huius vel illius ordinis fratricellus fuisse crederetur: Seculares eum credideram veneraturos / quorum nonnulli pro dolor sententias religiosorum non magnipendunt / Cuiuslibet ordinis fratres saltem studiosos putabam illum lecturos / neque aspernaturos / quod non ex cuiuslibet ordine fuisset Nam reuera doleo scripta cuiuspiam ex uno ordine / ab alijs alterius religionis fratribus minoris estimari / Bono itaque zelo ad fidei christianae robur: non ad cuiuscunque ordinis contemptum illustrissimum principem / Augustinum / episcopum scripsi / non monachum (presertim non mendicantem) qualis neque unquam fuit: Afferantur contra me mille testimonia / si fratrum sunt aut monachorum: illa mihi inspecta tamquam domestica: & ex propria glorie ambitu prodeuntia / dicturus sum. Si ipsius met augustini esse emulii contendunt: non mihi persuadebunt eos libros aug. esse / nisi a monachis auctos / ne dicam deprauatos. Quis enim crederet Augustinum tante fuisse uanitatis / aut letargie / ut de seipso suum in confessionum libris monachatum predicare vel erubuerit vel oblitus sit / qui alioquin omnia dicta & facta sua in eisdem amplissime explicauit: Quantum ad uisitam conuersationem & statum augustini attinet / ego libris confessionum suarum maiorem fidem & auctoritatem existimo tribuendam / quam multis sermonibus / epistolis homelijs / que illius esse dicuntur / cum reuera non sint: Legi ego ipse in antiquissimis cuiusdam bibliotece libris / diuersas Omelias / & tractatulos / Augustino inscriptos / &

Cōfutatō
p̄tensōꝝ
testimoni/
orum .

in alijs paulo post aliorum locorum bibliotecis eisdem
per omnia nullo verbo mutato vidi habere superscriptio-
nem / vel hieronimi / vel leonis / vel Rabani / vel aliorum / Et
librum de vera & falsa pnia Augustini esse multi prestantissi-
mi inficias eunt: Quonia illic Augustinus citatur: quavis
illum gratianus ascripserit Augustino / Sermo ad he-
remitas non esse illius nostri Augustini in plerisque locis evi-
denter ostendi potest, Vt de alijs innumeris nunc taceam /
Pudet me de splendore & patre eloquentie Augustino
predicari quod ipse Barbaris illis vocabulis: qualia sunt ver-
bum chorifare / & nome bursarius usus sit / que in sermo-
nibus illis reperiuntur / Decem annorum puer hodie ni-
tidius loqueretur, Quid dicam de argumento de aceris-
mis inuectiuis contra genium / & morem pietissimi man-
suetissimiq; patris aug. qd deturpi & rustica sententia: pro-
feram vel unum absurdum & foetidum locum in sermo-
ne de coena domini / Vbi ad iudam loquens introducit
Augustinus his verbis. Nun quid matrem cum qua con-
cubueras a paraisi liberavit? sicut hoc in re ipsa apocri-
sum: Ita in stilo ineptum & insulsum. Si utiq; urbanissimus
Augustinus ignominiosissimum hunc iudeum incestum / de ipso
scribere voluisset / honestioribus nimirum verbis & mo-
destiore periphrasi uteretur: Quis unquam vel paucas le-
git historias crederet boecij esse illud opus / qd & scolariu
potius quam scolasticorum disciplina inscribit: Neque enim stilius
quadrat: nec argumentum in quo parisiensi sit mencio gym-
nasij / & id tamen post boecij mortem qui etate Theodo-
rici gothorum regis vixit primum fuit erectum atq; institutum
Et libellus cui cathotitulus / teste laurentio valla elegan-
tissimus qui pueris traditur Lucani mentionem habet / Cum
uterque Catho longe ante Lucanum vivis excesserit / Verissi-
mile est horum opusculorum scriptores ut maioris essent au-
ctoritatis & avidius legerentur alienos a preclaris aucto-
ribus titulos mendicasse: Itidem de sermonibus ad heres

Sermo
ad heremitas
non esse
Augusti.

de discipulis
na scolariu
non esse boecij.

mitas iudicamus qui ut in maiori sint precio / quisquis est
 qui edidit Augustino humiliter deferre maluit (atq; ideo
 matris sue monice memoriā facit) Q; q; sub proprio ti-
 tulo minus legerentur; Sentit nobiscum Pycus Myran-
 dulāus li. i. cōtra astrologos & Alludit ad hanc n̄am sen-
 tentiam summus amicus noster Ioannes Tritemius spā
 hemensis abbas / in eo libro quem de scriptoribus ecclesi-
 asticis elegantissime excudit : In quo plurimos libros
 Augustini fuisse inficiatur / licet eius nomine insigniti
 sint / suam tamen facundiam minime redolere videntur
 Quomodo eñā barbare & inconcinne scribere potuit /
 quem eloquentissimum rethorice magistrum fuisse li-
 quido cōstat; Et quamuis monachū habitus nō efficiat
 annuamus augustinū cuculla olim (suscepto scilicet bap-
 tismo) fuisse indutum : Sicut nunc cuculla vestis est mo-
 nachos a secularibus distinguēs : Ita tunc vestem aliquā
 siue capitis amiculū aut operculū augustino tradiderunt
 Rhabanus Qua ipse fidelis tiro; ab infidelibus secerneretur . sicut
 & pueris sacro iā fonte renatis ut Rhabanus ait ; & in ca-
 nonem translatum est tale aliquid imponi cōsuevit; Allu-
 dit Cassianus de institutis monasteriorū li. i. c. iij. Egip-
 tios asserens ad simplicitatē & innocentiam obseruandā cus-
 cullis perparuis quibus capita tegebātur usos fuisse ut ex
 ipsius velaminis imitatione paruulorū simplicitatē & in-
 nocentiam custodire cōmonerentur. & in exodo .c. xxviii
 de tunica super humerali videtur apostilla consentire nec
 monachi fuerant tū hebreorū sacerdotes . Et legimus ma-
 tronam quandā extra omnem religionem facticiā huius-
 cemodi cucullā detulisse Deferebāt olim (ut audio) Scola-
 stici in gymnasijs apud insubres aut lygures vestem quā
 dam singularē / quod statutum uocabant / fere instar scas-
 pularis aut suppari; nec propterea religiosi aut monachi
 censeri vel appellari volebāt; Quod in tricesimo octauo
 meditationum suarū capite religionis ingressum / alti-

namque paupertatem augustinus commemorat / non id ad
facticiam & humanam sed ad cristianam religionem refe-
rendum est. hoc est post quam cristianam fidem sacrumque
baptisma suscepit: Est enim una sola vera religio cristi / de
qua omnes sumus / cuius beatus iacobus in si. primi me-
minit capituli: De qua noster Augustinus ad Romanianum
elegantissimum librum scripsit: Et de qua in sine octavi con-
fessionum libri clare commemorat vocans eam regulam fidei cri-
stiane. Cetera vero potius quodam ordines: quodam regule / aut mo-
di quidam viuendi a sanctis patribus instituti / siue reli-
giones facticie tanquam ab hominibus facte / & a summis ponti-
ficibus confirmate (Anselmo: diuocum Gersoni qui multis
& magnis lamiis miraculis claret testibus) nuncupari me-
rentur Inspirasse sibi deum in eodem meditationum capite
refert augustinus / ut ipsum sequeretur cum cristianis / cum
pudicis / cum mundi contemptoribus / in cenaculo altissi-
me paupertatis / quam non solum etate nostra deuoti qui-
dam fratres ultro profitentur / Sed que dudum etiam flo-
rebat in cristianis nullius ordinis / aut facticie religionis a-
tenere adhuc & nascentis ecclesie primordio / in apostolis
inquam / in prescitis patribus / in feruidis matronis / quando
nemo aliquid suum esse dicebat / quando erant illis omnia
comunia / quando agrorum precia ante apostolorum pedes
posuerant tanquam ab eis conculcanda / qualem etiam in com-
muni conuictum clemens omnibus qui deo irreprensibi-
liter militare cupiunt necessariam esse refert. ut habetur xij
q. i. & Urbanus talem vitam inter omnes cristianos & pre-
cipue inter clericos vigiuisse ibidem testatur. c. Scimus vos
& Augustinus noster ad clericos non ad monachos lo-
quens se de clericorum tabula deleturum minatur qui pro-
prium habiturus sit. c. non dicatis: & huiusmodi casti-
gandos pro presbyteri vel prepositi arbitrio narrat: Cois
ergo vita in qua diuus Augustinus vixit: monachum eum
fuisse non prebet satis validum argumentum sed verum &

B

Ansel. de
simili c. xci

Ioanes ger-
son claret
miraculis
apud lug-
dunum.

solidū plenūq; euāgelice caritatis xpianū d e mōstrat. Sisi
pacto de cristiana & sola vera religioe/de q; trāquillo rex
terrenarum contemptu beatus loquitur Ambrosius de
baptismo augustini sic de ipso inquit augustinus/Diu
no tandem auxilio; xpi veram religionem amplexus est
Verum tamē simpliciano nostro probate sanctitatis viro
nō minores gracie agende sunt/ a quo augustinus de relis
gioe beata felicit; vita instructus est: & paulopost; nouū in
cristi fide militem habemus/acerrimū contra gentiles ho
stem/ contra hereticos in uictissimū Imperatorē / Nouū
cristianū/nouis vestimentis cuculla nigra induimus: cin
gulo ex corio nos ipsi precinximus / Agamus gratias do
mino iesu cristo ingētes/ qui religioni nostre (hoc est cris
tiane) talem ac tantum principem instituit: Quippe qui
paulo ante gentilis erat a nostra id est cristiana religione
segregatus / Et cur nam ambrosius aliā augustinus quā
cristianam/ac quam ipse per sese ut cristianus(monachus
enim non fuit) detulit vestem; tribuisset? Cuculla nanq;
in altera sui significatione habitus longus est & amplus
tunica est honesta / ab ipso pectore clausa/quā infra capu
tium collū ambiens & in tergo dependens/ ac supra scap
ulare multi religiosi patres induere consueuerūt. Qua
lem etiā seculares quosdā theologos; & alios prestans
tes viros. tum in gymnasijs, tum in alijs locis gesta
re certo scio / & sepe vidi / qui non propterea monachi
dici aut esse concupiscūt. Itaq; in cuculla (que casula vel
minor cella per ethimologiā fingitur) Augustino induta
vestis humilis & simplex pulli coloris exprimitur: Qua
tum nouus miles nouum hominem indutus esse cogno
sceretur / Tum ex singulari admiratione maximoq; am
brosij gaudio/quo ipse/nimirum in augustini conuersi
one ad cristi fidem perfusus fuit/ q; homo secularis & tu
midus orator/ gloriosusq; philosophus / animo mutato
& religioe (cristi scilicet) assumpta; iam pro chlamide aut

Cuculla

cle. i. de sta
mo.

pro tra bea: vel alia quavis: cuiuscumq; nominis preciosa
veste: qua ante baptismū usus fuerat / humili & abiectio
humiliū cristianoꝝ vestimēto amicti / proq; auratis aut
argent eis vel sericis cingulis: vulgari & ex corio facta zo
na cingi non dedignaretur: Sicut & de diuo Gregorio pa
pa (quem ego in libellū de integritate inter seculares theo
logos nullatenus inserui) legimus: Qui solebat in sericis
procedere induuijs / post in abiectis vestibus seruit pau
per pauperibus: Siue ergo cucullā pro capitis tegmine ut
Cassianus & probatissimi grāmatici sumpserunt. Siue
pro tunica a pectore clausa accipitur. ut religiosi iam vo
cant non est consequens monachū fuisse Augustinum
Taceo q̄ ab hac nostra sententiā exactissimi historiarū &
vite Augustini scriptores nequaquā dissentiunt: Eusebius
Possidonius: Anthonin⁹: Platina: Dominicus: Qui cū
multa de Augustino referāt (presertim anthonius & pos
sidonius qui uniuersam fere eius vitā descripserunt) eorū
tamen nullus monachum eū fuisse testatur: Quid mul
tis testibus opus est? Solus mihi Robertus holkot Cir
cumspēctissimus & irrefragabilis Theologus (qui & ip̄e
de sacrosancto predicatorū ordine fuit) inexpugnabile
testimoniū prebet: Augustinū euidentissime narrans: ca
nonicū fuisse: heremitā vero aut monachum fuisse nūquā
Legant deuoti fratres Robertum. a cuius purissimis soli
dissimilq; doctrinis auellere me nō poterunt Legant pre
stantissimū atq; diuinissimū Roberti cōmentariū in libꝝ
sapientiē Qui solus posset omnis homines ratione predi
tos eaq; utentes ad sacre pagine studium inflammare: Le
gant obsecro qui me errauisse latrant in lectiōe Roberti
nonagesima sexta capituli septimi quartam conclusionē
in qua nostre sententiē cōstanter & euidentissime astipu
latur. Legant Robertū: & videant zeli quoq; sui mag
nitudinē: is enim paulo ante locum iam recēsitū cla
rissime patefacit quinam religiosi ad diuine sapientiē stu
diū

B ij

xviij. q. p.
nitiosam
xviij. q. iij.
c. nullus d.
i. d. sta. mo

diūm pre ceteris sint idonei: Hi inquit: qui magis a mundi curis carnisq; delicijs abstracti sūt & alieni. Citatq; illic in testem Cōmentatorē in septimi phisicorum prologo referentē Castitas ceteraq; virtutes morales (quibus concupiscentie reprimūtur) precipue conducūt ad scientias speculatiuas adīpiscēdas: Quales esse debent religiosi & maxime pauperes: quorum tota cura sit per cōtinentiam abstinentiā & paupertatē resistere mundo. carnemq; domare. En quomodo sarracenus Mahometista studiosos quoslibet ad castitatem hortatur: Taceo de Roberto christiano. Qui (deo gratias) palam dicit Monachum non fuisse Augustinū: Deniq; vetera & noua lura: ipsiq; canones: Canonicos (etiā regulares) a monachis distinguunt: Et ipse Thomas in secūda secūde. q. c. lxxxix. Illos fecerunt. Et frequēter Canonici & monachi nexu vel copulāte vel distinguente (que inter diuersas res mediant) associantur / Cū igitur Augustinus canonicus fuerit / cōsequens est ipsum monachum non fuisse. Adde q; (ut in libello de Integritate argumētatus sum) In preconiū Augustini singulare dicitur: Quod testamentū nullum fecit: quia unde faceret non habuit. Si monachus fuit: aut etiā canonicus regularis: quales nostris temporibus habentur: Quomodo erit augustini singulare preconium cum ex voto ad hoc obligatus esset: Quis enim in laudē Cartusienis aut Canonici regularis / talis modi diceret obiit intestatus / quia nihil propriū habuit / nec habere debuit. Si autem laicus quispiam aut secularis sacerdos: Ita paupertatē adamauerit: aut viuens sua paupibus distribuerit / ut hinc decedēs nihil sibi superauerit: unde testamētum facere possit: hęc magne laudis res foret / quemadmodū legimus de patre archa Alexandrino / Ioanne Elemosinario / utiq; (ut arbitror) non monacho: qd tremissem (id est tres obulos) post se reliquerit: ut in eius narratur historia: Itaq; videt q; nō monachus fuit Augustinus / necq; canonicus huius gene

ris / qui tria nūc substantialia vouent: potuisse illum testa-
ri dicit / si voluisset / propriū ergo habuit de quo testari et:
quis em̄ de alieno disponere potest: ergo monachus non
fuit: qm̄ qui propriū habet: monachus nō est: nec animo
tam leui (ne dicam consciētia tam laxa) fuit Augustinus
ut super votis in assumpto monachatu semel emissis pos-
tea secum dispensatū iri cupiuerit. At si (quod absit quo-
niam res ipsa non patitur) cum monachus esset: impetra-
uit: vt propriū haberet: de q̄ testandi facultas ip̄i adempta
non esset. Cur igitur testamentū edidit nullum: ut histo-
riographi de eo canunt: Cur indulgeri sibi petijt: quo po-
stea nolebat uti. Porro si monachum pro solitario intelli-
gim⁹ / Veluti ysidor⁹ / Tortelli⁹ / perot⁹ exponūt: Quid
cure est monachum talem id est solitarium dici Augusti-
num: qui si uspiam seipsum forte monachū vocet (quod
ego quidem nuncq̄ legisse me memini) in ea solitarij sig-
nificantia interpretandum opinor. At nō inuenio: ubi &
cui nam Augustinus votum aliquod emiseric: Et si forsitan
contendat aliquis: eum ipsum in simpliciani aut alie-
rius cuiuscunq̄ manus vouisse: non fecit tamen votum
ullum nisi cristiane religionis. Sicut & infantes baptisan-
di per eorū organa: qui sese leuant: sathane se & eius pō-
pis renūciaturos pollicent. Et seculares sacerdotio inici-
andi: episcopo ad cuius parochiam ordinandi sunt: obe-
dientiam & consensum se spondent prestaturos. nec mo-
nachi tamen dicuntur. Et quamuis Augustinus intrede-
cim cōfessionū libris nihil prorsus d̄ monachatu suo me-
minerit: solitudinis tamen sue nō est oblitus: in octauical-
ce ita scribēs: Solitudo mihi ad negocium flendi: aptior
suggerebat: Quippe qui abscessit in ortū: vulsit capillū:
percussit frontem: confertis digitis amplexus est genu.
Neq̄ enim q̄ regulam quibusdā ordinibus prescripsisse
fertur ideo ex aliquo censendus est ordine fuisse: Nam &
fratres diui Dominici: & seruite, canonicq̄ regulares / &

alij nonnulli / ym mo plerq; sanctimoniales / Augu st inſ
 regulam & legem ſuſcepſiſſe ſe gloriatur. Cur non igit
 ex ordine quem predicatorum habent / Cur nō ſeru ita: cur
 non regularis canonicus: addo (toci cauſa) cur nō & moni
 alis fuiſſe contendatur: Et matheus apoſtolus quondam
 ſctimonialem monaſterium inſtituiſſe legiſ / nec mōachus
 propterea fuit. Et primus wirttembergienſium dux eberhardus
 / quondam ſanctę viuendi normam / a ſummo ponti
 fice confirmatam erexit: Monachus tamen non fuit: Nō
 ergo conſequens eſt Auguſtinus monachus fuit quoniam
 monachos fecit aut inſtituit: quod ſi ſolide ſequeretur:
 (ut aduerſarius quiſpiam forte repugnando argumentari
 poſſet) & hec itidem cohererent: Ambroſius Auguſtinum
 ut ipſe putat relligioſum fecit / ergo Ambroſius relligio
 ſus hoc eſt monachus fuit: quod quidē a veritate alienum
 eſt. ſiquidē ab Imperatorio palacio diſcordes epi noui ele
 ctiores cōciliaturus orator miſſus. diuino nutu proditus
 eſt dignus eſſe pontificatu. Ignoscant ergo mihi veneran
 di patres: quibus reuera nunq; mihi cordi fuit bilem aut
 ſtomachum mouere. Nec iſtis dedecori aut minori glo
 rie fore putau: nec eos ſuccenſere veritus ſum: quod eos
 ab excelſo & illuſtri libere poteſtatis epiſcopo: in nullius
 puri hominis verba iurato vel profeſſo: legē ſuam & vite
 tenorem ſcripſimus accepſiſſe: profeſſo qui auguſtinum
 vero & ſincero amore (amicitię inquam & non cōcupiſcen
 tię) diligunt. quicq; ad dei laudem / preſtantiſſimos eius li
 bros a multis lectum iri gaudent & optant / parum apud
 illos refert / monachus fuerit necne / dummodo ad criſtia
 ne fidei exaltationē nobiliſſima eius ſcripta paſſim a plu
 rimis ammodo legantur / Cogitent qui Auguſtinum ama
 re ſe & colere ſimulant / ne cum monachum eum ſui ſi
 milem p̄dicant / nō id ad auguſtini decus & gloriā: ſed ad
 ſuam ipſorum laudem ne dicam liberatē feciſſe videant.
 Dedo poſtremū ego / atq; ſubiſcio nūchas preſentes &

Concluſio

Summa ſub
 iectio &
 ois ſpes. in
 Iulium papam
 ſecundum

omnis alias ineptas meas lucubracionulas (potissimum
Apologiã pro republica cristiana) censure sanctissime se-
dis apostolice; illius semper nõ solum iudicio fidelissime
adhesurus; sed etiam cunctis iussis desiderantissime pari-
turus / sicut & duplici iureiurando astrictus sum / Q. si
me senem & multiplici aduersa valitudie fessum : quicũq;
venerãdi patres; aut deuoti cuiuscũq; ordinis fratres forsi-
tan persequi uolent; refugiam / ego supplex ad summum
principem & unicum ecclesie caput: omniumq; fidelium cle-
mentissimũ patrem ; atq; magnanimũ & constantissimũ
iusticie defensorem ; Iulium secundũ; In cuius potestate
salus & perditio mea sita est . Pro cuius salute & honore
amplificando omnes vires meas impeder e paratus sum
ut sub excellentissime sanctitudinis sue paternis alis secu-
rus & intrepidus conquiescam.

Epistola elegantissima Johãnis

keyfersbergij de modo prædicandi dominicam passionẽ
& de nuditate Crucifixi. Argumentũ epistolę.

Dedicauerat quidam Salassa in dominica passio-
ne coram omni populo virginibus & matronis
satis inconsiderate inter alia quedã apocripha : cri-
stum ex omni parte nudum; in cruce pepẽdisse
quibusdã Ambrosij verbis Innixus / Alter pau-
lo post tam ineptum Salasse sermonem moderaturus / ra-
tionibus & testimonijs alio in loco contrarium persuasit
Salassa ille vocauit; alterũ in lus acerrime contra ipsam
actionem instituens : Et nihilominus postea mordacissi-
me in eum in cancellis inuexit; Ille vero patientiã amans
keyfersbergiũ per epistolam consuluit; qui prudẽtissime
& elegantissime in modum sequentem respondit.